

GEORGE COȘBUC – THE SOCIAL POETRY PUBLISHED IN THE JOURNAL VATRA

Nicoleta-Doina Pop (Pocan)

PhD Student, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureș

Abstract: The poems that were published in Vatra magazine by Coșbuc had been inspired by the Transylvanian rural world and are not just idealized image of this space. Some creations bears the mark of suffering and oppression. Therefore, „the poet of peasantry” (as quite rigid and restrictive, was described by Constantin Dobrogeanu-Gherea) willingly join the ranks of fighters for justice and freedom. The social militancy of his creation is exemplary reflected in Noi vrem pământ ! (We demand land!), one of the most famous poem of that time.

Key words: suffering , social revolt, patriotism, land, justice

În peisajul publicisticii culturale românești, revista *Vatra* stă sub semnul unui destin remarcabil. Aflată în descendența nobilă a *Daciei literare* și a *Tribunei* sibiene, *Vatra* a apărut în 1894 la București, având subtitlul *Foaie ilustrată pentru familie*. Întemeietorii săi au fost trei dintre cei mai de seamă scriitori ai epocii: I. L. Caragiale, Ioan Slavici și George Coșbuc.

Revista apare într-o atmosferă de tensiune politică și socială. Acutele probleme sociale și naționale reveniseră în actualitatea politică, răscoalele din 1888 și 1894 readucând în prim plan problema țărănească. Rezolvarea acestei probleme sociale majore devine un deziderat al epocii și se subordonează idealului unității naționale. Din acest motiv redactorii revistei sunt preocupați în special de funcția socială a literaturii, care trebuie să reflecte elementele tradiționale și naționale. Articolul-program, *Vorba de acasă*, publicat în primul număr al revistei anunță, în mod evident, orientarea național-tradiționalistă pe care o adoptă revista, continuând direcția formulată încă din 1840 de *Dacia literară* și asumată ulterior și de *Tribuna* sibiană.

Încercând să facă din *Vatra* un „organ literar pentru toți românii”, năzuința celor trei

fondatori este, așadar, aceea de a îndruma creația literară spre tradițiile comune ale „vetrei” strămoșești, cu scopul mărturisit și pe deplin asumat de a contribui la unificarea culturală și națională a tuturor românilor, depășind granițele politice vremelnice și arbitrare. Slavici își dorea ca *Vatra* să devină, în plan literar, ceea ce reușise să devină *Tribuna* în plan politic iar articolul-program demonstrează marile răspunderi pe care și le asumau cei trei scriitori.

Titlul revistei și articolul-program *Vorba de acasă* sugerau ideea întoarcerii scriitorilor la vatra strămoșească, la vorba de acasă, din popor, la obârșia noastră culturală. Slavici, Caragiale și Coșbuc nu-și propuneau să îndrume pe „literați prin critică severă spre o mai mănoasă lucrare” și nici să se adreseze „celor aleși”, ci să facă, din revistă, prin contribuții literare „un organ pentru toți românii, un mijloc pentru propagarea aceluiași gust și aceluiași fel de a simți ai a gândi în toate părțile poporului românesc.”¹ Redacția intenționa să dea românilor „o lectură, nu numai variată și interesantă, ci totodată românească. *Vatra* se naște din dorința nobilă a redactorilor ei de a contribui la dezvoltarea culturii naționale, de a lega nemijlocit literatura română de viața, sufletul și aspirațiile poporului, condiție esențială a realizării unității culturale și spirituale a neamului românesc.

Intenția declarată a celor trei redactori nu este aceea de a impune „o critică severă” și nici de a limita accesul celorlalți scriitori în paginile revistei ci dezideratul lor era acela de a face din noua publicație „un organ literar pentru toți românii, un mijloc pentru propagarea aceluiași gust și aceluiași fel de a simți și de a gândi în toate părțile poporului românesc”, I. L. Caragiale, I. Slavici și G. Coșbuc au dovedit o deschidere deosebită către diversele direcții literare manifestate în epocă, adresând un apel scriitorilor vremii interesați deopotrivă de evoluția și de afirmarea literaturii naționale: „Ne adresăm deci cu încredere frățească la aceia dintre scriitorii noștri, care împărtășesc vederile noastre, și îi rugăm să se unească cu noi, pentru ca, lucrând împreună, să le putem da românilor o lectură nu numai variată și interesantă, ci totodată și românească.”²

Țelul lor major era acela ca, prin sprijinirea literaturii originale, naționale, să ofere întâi de toate publicului cititor o revistă plăcută, atractivă și instructivă, care să fie în deplină concordanță cu gusturile și preferințele lui. „Foaia aceasta — se spunea în încheierea articolului program — nu e făcută pentru noi, ci pentru obștia cititorilor ei; nu dar pe placul nostru, ci potrivit cu gustul ei are să fie făcută. Ne vom da deci silința să cunoaștem gustul cititorilor noștri și vom ține seamă

---

¹ Articolul-program, *Vorba de acasă*, în *Vatra*, nr. 1, 1894, p. 1.

² Ibidem.

de el, dându-le pe cât se poate și pe cât se concordă și cu vederile noastre, lectura pe care ei înșiși doresc s-o aibă.”³

Cum era și firesc, în domeniul poeziei, colaborarea cea mai rodnică și cea mai valoroasă o are George Coșbuc. În paginile *Vetrei* publică un mare număr din poeziile sale reprezentative, reunite ulterior în volumul *Fire de tort*, apărut în 1896. Poeziile lui G. Coșbuc răspundea programului revistei, sprijinind eforturile pentru unitatea și înflorirea literaturii naționale, și totodată aducând imagini vii, caracteristice, din realitățile vremii, îndeosebi din viața țăranimii, evocând trecutul istoric, exteriorizând sentimente și aspirații comune întregului popor român.

O parte dintre poeziile publicate în *Vatra* sunt evocări pline de sensibilitate ale satului transilvănean, creații lirice care reconstruiesc, într-un exil asumat, reperele esențiale ale unei geografii spirituale (*Mama, Iarna pe uliță, Paștele*). Tonalitatea nostalgică și elegiacă din poeziile amintite se transformă radical în operele cu tematică socială. Poeziile, *Noi vrem pământ, In opresores, Decebal către popor, Doina*, devin reflectări ale unei atitudini angajate față de problemele sociale și politice ale acelor vremuri.

Poezia românească din a doua jumătate a secolului al XIX-lea a stat sub semnul tutelar al romantismului, curent cultural amplu, ce își va pune amprenta inevitabil asupra mișcărilor literare ulterioare. „Curent literar de o longevitate surprinzătoare, romantismul nu ia sfârșit odată cu poezia eminesciană, nu-și încheie ciclul evolutiv în literatura română. Toposuri romantice vor supraviețui în lirica lui George Coșbuc, mai ales în acea parte a ei, vizionară, în care sentimentul grandorii și al eroismului este dominant.”⁴

Începutul noului veac se va caracteriza deci prin nașterea unor tendințe culturale ce vor reitera elemente specifice romantismului, subordonate acum unui profund sentiment de redeșteptare națională. Chiar dacă poartă în ea ecouri ale romantismului, poezia sa are marele merit de a fi profund originală și novatoare, poetul reușind să eludeze tendința copleșitoare a epigonismului eminescian. „Eminescu a tras în poezia noastră o brazdă atât de adâncă, încât contemporanii și urmașii s-au împotmolit într-înșea vreme îndelungată. Eminescianismul ajunsese o boală pe care lipsa de talent a epigonilor o agrava din zi în zi. Intervenise o criză, o epocă stearpă și ștearsă, parcă geniul Eminescu ar fi sleit toată vâna literară românească.(...) Atunci a

---

³ Idem.

⁴ Iulian Boldea, *Poezia clasică și romantică*, Editura Aula, Brașov, 2002, p. 210

venit Coșbuc. A pornit de-a curmezișul curentului general, croind altă brazdă, fără șovăire, privind drept înainte.”⁵

Criticul Octav Șuluțiu observa pertinent că, „poetul a apărut la timp, parcă printr-o potrivă a destinului, pentru a însenina atmosfera sumbră creată nu atât de Eminescu însuși cât, de minorii săi imitatori. Coșbuc nu i se opunea lui Eminescu, ci venea să arate că mai este posibil și un alt drum pentru inspirație și creație.”⁶ Erupând din vatra sacră a Ardealului, Coșbuc și-a unit propriul cânt cu tonurile cântării neamului, mărturisind: „*Sunt suflet în sufletul neamului meu/ Și-i cânt bucuria și-amarul -/ În ranele tale durutul sunt eu, /Și-otrava deodată cu tine o beu/ Când soarta-ți întinde paharul. / Și-oricare-ar fi drumul pe care-o s-apuci,/ Răbda-vom pironul aceleiași cruci/ Unindu-ne steagul și larul, / Și-altarul speranței oriunde-o să-l duci, / Acolo-mi voi duce altarul.*” (Poetul)

Creația coșbuciană creionează o monografie a vieții rurale, a obiceiurilor și a tradițiilor satului, evocând virtuțile poporului nostru dar și frământările sale profunde. „Poezia, oglindă superioară a vieții ridicată la rangul de simbol, devine astfel, la rândul ei, izvor de viață - cel mai înalt îndreptar al sufletului unui neam întreg. De la această lege nu s-a abătut nici poezia lui George Coșbuc; și diversitatea judecăților și a părerilor emise asupra ei ne dovedește autenticitatea, puterea de vitalitate a unei opere în stare să fi împrumutat atâtea interpretări și să fi fost capabilă de a îmbrăca atâtea năzuinți.”⁷

Poetul continuă și la *Vatra* direcția estetică pe care o manifestase și în etapele anterioare ale creației sale. Satul tradițional, în special cel transilvănean, va sta în centrul creației sale lirice ca spațiu de manifestare a spiritualității românești. „În poezia sa, cu străfunduri de mare limpezime, unde stau topite esențele etnicității noastre, neamul întreg se poate recunoaște, așa cum se recunoaște și în gravele orgi marine ale lui Eminescu, și în vechea baladă populară. Ca și Eminescu, Coșbuc ridică specificul etnic în zone alpine de sublimare estetică. Neam și țară trăiesc prin el și se transformă în aurăria grea a unui vers... Am putea spune că Eminescu se completează — pe linia esențelor noastre etnice cristalizate în artă — prin George Coșbuc. Eminescu aduce clocotul adâncimilor noastre sufletești și vastitatea unor orizonturi pierdute în

---

⁵ Liviu Rebreanu, *George Coșbuc*, în volumul *Coșbuc văzut de contemporani*, ediție alcătuită de Al. Husar și Georgeta Dulgheru, Editura Pentru Literatură, București, 1966, p. 251

⁶ Octav Șuluțiu, *Energetism*, în volumul *George Coșbuc - Biblioteca critică*, Editura Eminescu, București, 1982, p.257

⁷ Ion Pillat, *George Coșbuc - 20 de ani de la moartea poetului*, în volumul *George Coșbuc - Biblioteca critică*, Editura Eminescu, București, 1982, p.207

metafizic; Coșbuc surprinde floarea albă a luminișurilor noastre interioare.(...) Senin și înalt, în cerul pur al viziunilor sale lirice de-o uriașă sănătate sufletească, George Coșbuc a făcut pentru poezia noastră, ceea ce un Mistral a făcut pentru poezia Provanței franceze.”⁸

În redacția *Vetrei*, George Coșbuc își clarifică și definește poziția față de literatura de la momentul respectiv, printr-o orientare către folclor, ca bază a literaturii culte. Totodată, este preocupat de limbajul popular, în esență este vorba de o cristalizare orientată spre desăvârșirea unității culturale a poporului român prin reîntoarcerea la limba poporului, la tradițiile lui, elemente care ne definesc profund spiritualitatea.

Poeziile publicate în revistă sunt inspirate din universul rural ardelenesc și nu se rezumă doar la idilizarea acestui spațiu. O parte a creațiilor coșbuciene poartă amprenta durerii celor mulți și asupriți. De aceea, „poetul țărănimii” (cum, destul de rigid și de constrângător, îl caracterizase Constantin Dobrogeanu-Gherea) se înregimentează voit în rândurile luptătorilor pentru dreptate și libertate. Militantismul social al creației coșbuciene se reflectă exemplar în *Noi vrem pământ!*, una dintre cele mai cunoscute poezii ale epocii care a generat-o. Textul liric plasează satul tradițional ardelenesc într-o nouă dimensiune existențială. Depășind registrul unui element decorativ sau al unui univers idilic, satul lui Coșbuc devine aici o realitate socială, care se cere redescoperită și redimensionată. În această poezie imaginea satului românesc patriarhal este demitizată prin plasarea acestui spațiu într-o dimensiune a realului.

Poezia *Noi vrem pământ!* apare într-o atmosferă de încordare politică și socială, fiind publicată în numărul 3 al revistei *Vatra*, pe fondul tensiunilor create în Ardeal de Procesul memorandiștilor. Geneza acestei poezii o putem reconstitui cu ajutorul memoriilor celor care l-au cunoscut. Cea mai detaliată prezentare a momentului care a inspirat poezia îi aparține lui Alexandru Vlahuță și apare într-un articol publicat în 1919, în *Luceafărul*. „Coșbuc urca încet, pe jos, dealul Pașcanilor. Spusese birjarului să-l aștepte sus, la bordei. Era o dulce dimineață de vară;(…). Coșbuc pășea încet, gânditor, în liniștea acelei dimineți de vară. La o vreme, aude vorbă-n urma lui - un glas mânios de femeie necăjită, care-și muștra bărbatul, răsuna ca o toacă. Poetul, tinchind din mers privi îndărăt: un om ș-o femei, mărunței și slabi amândoi, veneau agale, cu ochii în pământ. Gura ei, meliță, vorbea repede și cu răutate. Spunea de juncanii vânduți astă-

---

⁸ Radu Gyr, *Coșbuc, poetul luminișurilor*, în *Universul literar*, nr. 14, 1943, p. 2

iarnă, de birul neplătit, de datorii, de bordeiul în care plouă, de fata pe care nu pot s-o mărite - de multe, de multe.

El tăcea. Rar, când se mai oprea femeia ca să-și ia suflet, s-auzea și vorba lui scurtă, gravă, pururea aceeași:

- N-avem pământ!

Rostea vorbele astea fără să-și ridice ochii, mereu cu același ton, și parcă mereu alt înțeles. Era aici tânguire, aici blestem, aci întunecată resemnare, aci înfricoșat strigăt de revoltă.

Coșbuc s-a oprit în loc să asculte. Ei au trecut pe lângă el fără să-l bage-n seamă - femeia, depănându-și cetania ei de muștrări, bărbatul însemnându-i clipele de odihnă, cu veșnica încheiere:

- N-avem pământ!

Și pe când ei se adânceau în zare, din vechile lor suferinți un cântec nou se urzea în marele suflet al poetului.”⁹

În lucrarea sa din 1939, *Mușchetarii literaturii române moderne. A. Vlahuță, I.L. Caragiale, Delavrancea și Coșbuc*, C. Săteanu amintește la rândul său evenimentul ce a devenit sursa de inspirație. Situația este însă ușor diferită: „Pământul Moldovei a inspirat pe Coșbuc să scrie revoluționara poezie *Noi vrem pământ!*

Poetul, străbătând ținuturile moldovenești, cum singur a povestit-o, a poposit în mijlocul câmpului, intrând în vorbă cu un țăran. Acesta, instinctiv simțind că are cui vorbi, începu să-i înșire toate neajunsurile și toate nevoile. Poetul îl asculta și tăcea. Era parcă o clipă de evlavie în această spontană spovedanie a bietului plugar, care ofta ca din rărunchi:

- Ei, Doamne, de-am avea pământ, toate ar fi calea-valea!...

Coșbuc tresări, luminat de o idee:

- Va să zică, vouă vă trebuie pământ? întrebă poetul.

- Păi da, noi vrem pământ! răspunse tovarășul său de taclale.

Aceasta e geneza inspirației lui Coșbuc.”¹⁰

Poeziadespre care Constantin Dobrogeanu-Gherea afirma: „Adevărul e că *Noi vrem*

---

⁹ A. Vlahuță, „*Noi vrem pământ...*”, în volumul *Coșbuc văzut de contemporani*, ediție alcătuită de Al. Husar și Georgeta Dulgheru, Editura Pentru Literatură, București, 1966, pp.81-82

¹⁰ C. Săteanu, *Mușchetarii literaturii române moderne. A. Vlahuță, I.L. Caragiale, Delavrancea și Coșbuc*, Editura Presa Bună, Iași, 1939, p. 105

pământ! e poate cea mai țărănească dintre creațiile lui Coșbuc”¹¹, reflectă așadar tema acutelor frământări sociale ale epocii, temă susținută în text și de tonalitatea vehementă ce amplifică registrul vindicativ. „Personalitatea creatoare a lui Coșbuc a fost prin excelență energetică. Poetul se dovedește, în ultimă analiză, a nu fi fost un contemplativ, și aceasta poate îi nedumerește și îi nemulțumește azi pe poeți și pe criticii lui. Coșbuc a fost un temperament activ, combativ, care nu a scris, ci a înfăptuit poezia. Pentru el, mai mult decât pentru alții, scrisul nu a fost un mod de a visa, ori de a evada din realitate, ci o modalitate de a face, de a acționa.”¹²

Expresie metaforică a suferinței și a revoltei țaranului român, poezia se constituie într-o veritabilă diatribă la adresa asupritorilor. Vehemența tonului se naște din convingerea autorului că, într-un act de justiție firească, pământul trebuie să aparțină celor care îl muncesc de veacuri. Rememorând circumstanțele în care poezia a apărut, Slavici nota: „împărtășeam toți trei (Coșbuc, Slavici și Caragiale n.n.) vederile celor ce ziceau că stăpânirea asupra pământului nu li se cuvine decât celor harnici, care au totodată și pricepera convenită de a-l munci. Aveam deci în gândul nostru să fie luate măsuri ca cei lipsiți de convenita destoinicie pentru chivernisirea avutului lor să fie nevoiți a-și vinde pământul, iar celor harnici și pricepuți să li se deie puțința de a agonisi pentru ca să-și cumpere pământ.”¹³

Crezul artistic al poetului, reflectat în această poezie-manifest, va fi consemnat, peste ani, și într-un document manuscris păstrat la Biblioteca Academiei, în care poetul își reafirmă convingerile exprimate în textul liric: „Toți am fost învinuiți câteodată... Am fost și eu și sunt vrednic de învinuire. Am scris odată și l-aș mai scie, dacă nu l-aș fi scris, cântecul *Noi vrem pământ !*.”

Titlul este reprezentat de o construcție exclamativă ce potențează forța revendicării celor mulți și obidiți. Prezența pronumelui „noi” în debutul titlului sugerează împletirea vocii poetului cu glasul celor a căror suferință și revoltă o dezvăluie textul liric. Prin asumarea monologului dramatic relația poet-colectivitate devine organică, indisolubilă. „*Țăranul* lui Coșbuc e verosimil doar dacă acceptăm că el e, dintru început, integrat *convenției dramatice* în care, poetul devine actor, asumându-și rolul personajului.”¹⁴ Verbul la modul imperativ „vrem”, urmat de determinantul „pământ”, substantiv ce va deveni leitmotivul poeziei, amplifică forța

¹¹ Constantin Dobrogeanu-Gherea, *Studii critice*, volumul II, Editura Minerva, București, 1970, p. 21

¹² Octav Șuluțiu, op. cit., p. 256

¹³ Ioan Slavici, *Închisorile mele, Amintiri, Lumea prin care am trecut*, Editura Albatros, București, 1998, p.346

¹⁴ Andrei Bodiou, *George Coșbuc - monografie, antologie, receptare critică*, Editura Aula, Brașov, 2002, p. 38

revendicărilor și dezvăluie tragismul existențial al unei întregi categorii sociale.

Construită pe baza tehnicii monologului adresat și având ca epicentru sintagma „*vrem pământ*”, poezia se alcătuieste din șapte decime (decimă - strofă alcătuită din zece versuri) ce dezvăluie gradat cauzele revoltei și ale suferinței adunate de-a lungul veacurilor în sufletul țăranului român. Unică prin violența acuzării, ea reușește să exprime răspicat atitudinea poetului, registrul revoltei se amplifică treptat și demască vina asupritorilor, fiecare vers aducând o nouă acuză într-un rechizitoriu metaforic.

În prima strofă, degradarea în care se zbate țăranul „flămând și gol” este raportată inițial la un singur exponent „scuipat” și „bătut” de ciocoi, folosit ca vită de povară, oropsit și batjocorit. În versurile următoare revolta se generalizează, „eu” devine „noi”, pentru ca revendicarea „*vrem pământ*”, repetată de cinci ori în text, să reverbereze și să amplifice tonalitatea amenințătoare. Prin vocea poetului, ecou al glasului țăranilor răzvrățiți, sunt demascate orânduirea nedreaptă și instrumentele de exploatare ale asupritorilor străini, aduși „de vânturile” vitrege ale istoriei. „*Ciocoi pribeag, adus de vânt,/De ai cu iadul legământ/ Să-ți fim toți câini, lovește-n noi!/ Răbdăm poveri, răbdăm nevoi/ Și ham de cai, și jug de boi/ Dar vrem pământ!*”

Spectrul sărăciei și al unui război nedrept răzbat în versurile următoare, în care este înfierată lipsa oricărei sensibilități a celor ce par a fi fără de lege și fără de credință. „*Înjuri ce-avem noi drag și sfânt:/ Nici milă n-ai, nici crezământ!*” Acceptarea durerii și a umilinței ar fi justificată de existența unei singure condiții „*De-ar fi pământ!*” Gestul de sfidare a sacralității pe care „ciocoi” îl fac prin transformarea *cimitirului* în *lan* (aici element al mercantilismului unei lumi injuste) e surprins într-o lamentație sfâșietoare: „*De-avem un cimitir în sat/ Ni-l faceți lan, noi, boi în jug./ Și-n urma lacomului plug/ Ies oase și-i păcat!.../ Ne-ați scos și morții din mormânt; -/ O, pentru morți și-al lor prinos/ Noi vrem pământ!*” Glasul obidiților trece de la expunerea obiectivă a situației intolerabile la invocarea sentimentului de umanitate: „*Voi ce-aveți îngropat aici? / Voi grâu? Dar noi strămoși și tați / Noi mame și surori și frați! / În lături, venetici! / Pământul nostru-i scump și sfânt, / Că el ni-e leagăn și mormânt; / Cu sânge cald l-am apărat, / Și câte ape l-au udat / Sunt numai lacrimi ce-am vărsat / Noi vrem pământ!*”

Pământul se identifică cu țara, cu istoria ei scrisă cu sânge și cu lacrimi de suferință. Apostrofa, avertismentul, amenințarea, se împletesc în aceste ultime versuri pentru a reda în modul cel mai viu sentimentul de nedreptate socială pe care îl nutrește țăranul „*N-avem puteri și chip de-acum / Să mai trăim cerșind mereu, / Că prea ne schingiuiesc cum vreu / Stăpâni luați*

din drum!” Astfel se justifică mânia robilor ce nu mai pot răbda și anunță premonitoriu inevitabila răsturnare a ordinii sociale: „*Când nu vom mai putea răbda, / Când foamea ne va răscula, / Hristoși să fiți, nu veți scăpa / Nici în mormânt!*” Revolta și îndârjirea împietresc sufletul țăranului și revarsă o neagră amenințare, ca un uriaș val al durerii. „Răzvrătirea rămâne doar o promisiune, o profeție poate și de fapt în adorația aceasta funestă aproape, primară, pentru pământ constă lirismul întunecat al poeziei.”¹⁵

La nivel stilistic se remarcă prezența masivă a enumerațiilor ce gradează crescendoul suferinței: „*flămând și gol, făr-adăpost*”, „*și mai scuiapat și mai bătut, „răbdăm poveri, răbdăm nevoi/Și ham de cai și jug de boi*”, „*bătăi și lanț*”, „*obezi și chinuri(...) și nevoi.*” Antiteza *noi - voi* e evidențiată de interogațiile și de exclamațiile retorice „*Voi ce-aveți îngropat aici? / Voi grâu? Dar noi strămoși și tați / Noi mame și surori și frați! /*” Imaginile cu un puternic impact vizual conturează un univers apocaliptic: „*Și-n urma lacomului plug/ Ies oase și-i păcat!*” iar nuanța vaticinară a finalului anunță descătușarea energiilor eliberatoare.

Elegie a suferinței și cântec de revoltă, *Noi vrem pământ!* dezvăluie o realitate cutremurătoare a satului transilvan, strivit de trudnica robie. În satul acesta, revărsat din margine de codru spre câmpie, zac însă forțe telurice capabile de răsturnări tulburătoare. Sintetizând rolul și locul creației coșbuciene în contextul literaturii române, Octavian Goga afirmă „Ce-a fost Coșbuc în evoluția noastră literară? Să-mi spună el: <<Sunt suflet în sufletul sufletului neamului meu / Și-i cânt bucuria și-amarul.>> Noi stăm smeriți în fața geniului creator al neamului care și-a răscumpărat cu jertfe actul de justiție de care s-a împărtășit și acum, când stăruie înaintea noastră umbra lui Gheorghe Coșbuc, îi închinăm și ei cuvintele scrise pe mormântul marelui Florentin (Dante Alighieri n.n.) în Biserica Santa Croce: *Onorate l'altissimo poeta!*”¹⁶

---

¹⁵ Petru Poantă, *Poezia lui George Coșbuc*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1976, p. 134

¹⁶ Octavian Goga, *Naționalism dezrobitor*, Editura Albatros, București, 1998, pp. 228-229.

Bibliografie

1. Bodi, Andrei , *George Coșbuc - monografie, antologie, receptare critică*, Editura Aula, Brașov, 2002.
2. Boldea, Iulian, *Poezia clasică și romantică*, Editura Aula, Brașov, 2002.
3. Cordoneanu, Maria (coord.), *George Coșbuc interpretat de...*, Colecția *Biblioteca critică*, Editura Eminescu, București, 1982.
4. Dobrogeanu-Gherea, Constantin, *Studii critice*, volumul II, Editura Minerva, București, 1970.
5. Goga, Octavian, *Naționalism dezrobitor*, Editura Albatros, București, 1998.
6. Husar Al. și Dulgheru Georgeta, *Coșbuc văzut de contemporani*, Editura Pentru Literatură, București, 1966.
7. Poantă, Petru, *Poezia lui George Coșbuc*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1976.
8. Pop, Ion, *Gellu Naum, Poezia contra literaturii*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj- Napoca, 2001.
9. Săteanu C., *Mușchetarii literaturii române moderne. A. Vlahuță, I.L. Caragiale, Delavrancea și Coșbuc*, Editura Presa Bună, Iași, 1939.
10. Slavici, Ioan, *Închisorile mele, Amintiri, Lumea prin care am trecut*, Editura Albatros, București, 1998.
11. Articolul-program, *Vorba de acasă*, în revista *Vatra*, I, nr. 1, 1894.
12. Gyr Radu , *Coșbuc, poetul luminișurilor*, în *Universul literar*, nr. 14, 1943.
13. Tăslăuanu C. Octavian , *Anul 1913*, în revista *Luceafărul*, XIII, nr. 1, 1914.